

OVIDIU GLIGU

UN VEAC DE STRĂINĂTATE

PROZĂ SCURTĂ

BUCUREȘTI, 2025

Ilustrație copertă: *Ovidiu Gligu*

Coperta: *Andi Dumitrache*

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
GLIGU, OVIDIU

Un veac de străinătate / Ovidiu Gligu. - București :
Bifrost, 2025

ISBN 978-630-6514-64-9

821.135.1

© Toate drepturile sunt rezervate. Nicio parte din această
lucrare nu poate fi reprodusă fără acordul scris al autorului.
Copyright © 2025

Editura Bifrost

Str. Liviu Rebreanu nr.46-58, sector 3, București

e-mail: office@bifrost.ro

www.bifrost.ro

*Acest text este o ficțiune,
orice asemănare cu persoane și situații reale
este absolut întâmplătoare.*

Partea întâi

Andrei

De la sat la oraș

Reșița, octombrie 1985

Mă numesc Andrei și am cincisprezece ani. Am un frate cu zece ani mai mic, Mircea, dar toată lumea îi spune Mircu. Până acum o lună locuiam cu părinții în satul Tigva, în casa bunicilor mei. Apoi ne-am mutat toți patru la Reșița, pentru că eu am început liceul.

Taica Dușan ne-a ajutat să venim aici, căci el are la Reșița un fel de fin mai de departe, care l-a angajat pe tata lăcătuș la uzină. L-au angajat așa, fără să dea nimic, doar o damigeană de rachiu. Nici nu ne-a venit să credem. Acest domn – Avaci îl cheamă – e mare cadru¹, e șoferul tovarășului directorului de la Fabrica de Motoare Reșița.

Mama lucrează și ea, face curățenie la doamna Avaci, „la negru”, cum s-ar spune. Dar e bine că ne vine un ban în plus, căci salariul tatei e foarte mic. La început am crezut că numele lor s-ar scrie cu doi de „i” la final, ca un fel de genitiv. Dar când am

¹ Cadru (de partid) – personaj important în structura Partidului Comunist Român (PCR), singurul partid politic existent în timpul dictaturii marxist-comuniste (1947-1989).

așteptat-o odată pe mama, am văzut pe ușa de la vila lor: „Familia Avaci”, așa e corect.

Tata nu-i prea iubește, deși sunt moldoveni ca și el, zice c-au venit „cu sârma” și-acum se dau mari șefi în Banat. E o aluzie la o glumă, pe care eu nu o știu... „Țân-ti di carti, băi baieti! Să n-ajunji sluga lor!”, îmi spune tata când e băut, adică mai în fiecare seară.

De carte eu mă țin, am intrat la cel mai bun liceu din județ și mă descurc foarte bine, dar am renunțat la handbal, deocamdată. Aș vrea să încerc să mă înscriu la echipa școlii, după ce o să dau treapta a doua². Țasta e visul meu secret. Până atunci mă antrenez cum pot, singur pe-acasă, pentru forță.

De fapt, noua noastră casă e o mică garsonieră, de vreo douăzeci de metri pătrați. E ca o celulă de închisoare, față de gospodăria noastră de la bunici. Dar mai mult nu s-a putut. Chiria e mică, într-adevăr, dar și cartierul în care-am ajuns e dur, foarte dur. Poate de-aia se și numește Modur. E ceva ce nu mi-aș fi putut imagina pe când locuiam la Tigva! Blocurile de-aici au fost construite ca blocuri de garsoniere pentru muncitorii nefamiliști. Unele nici n-au fost finalizate. Apoi, întreaga zonă a rămas nelocuită câțiva ani de zile. S-a furat tot ce se putea fura, mai ales ce era din fier sau din lemn. Și ușile, și cadrele de la ferestre, țevile și caloriferele, balustradele din casa scării, chiar și cutiile poștale s-au furat... Tot ce s-a putut pune pe foc sau ce s-a putut vinde la fier vechi, a dispărut.

Însă industria Reșiței s-a dezvoltat mai tare decât

² Treapta a doua – o serie de examene susținute după al doilea an de liceu.

orașul în sine, iar acum suntem sute de persoane care locuim în acest cartier, majoritatea sunt familii de etnie romă. Cei mai mulți nu lucrează, stau de dimineața până seara târziu pe trotuarul din față, pe niște pietre mari (căci bănci, bineînțeles, nu mai există), beau, fumează, discută gălăgios, crezi că tot timpul se ceartă. De noi nu s-a legat nimeni niciodată, ne salutăm și asta e tot. Mama spune că ei trăiesc doar din alocațiile copiilor. Și copii sunt mulți, foarte mulți, unele familii au câte zece copii, și toți trăiesc în aceiași douăzeci de metri pătrați. În garsoniera de vizavi de noi locuiesc treisprezece persoane: părinții, copiii și un nepotel de la una din fete. Căci pe la 14-15 ani fetele de-aici sunt deja „măritate”.

Copiii țișanilor sunt foarte frumoși și călduroși; chiar și în sensul că rezistă la frig. Până se pune zăpada, umblă desculți, îmbrăcați doar cu un tricou mai lung, și băieții și fetele. Au mereu un zâmbet simplu și natural. Cei mărișori, cam de la 7-8 ani adică, merg toată ziua prin oraș cu niște plase de plastic și strâng de peste tot bețișoare și așchii de lemn, pentru foc. Cei mici se joacă cu câinii într-un fir de apă de canalizare care curge prin fața blocurilor (avem mulți câini vagabonzi sau semi-vagabonzi, dar eu nu mă tem de câini și ei simt asta). Când a fost mai frig, apa aceea a înghețat și a devenit un mini-patinoar gălbui, spre bucuria lor. Și eu m-a bucurat c-am scăpat o vreme de mirosul infect, care acum a revenit... Și e clar că nici la anul nimeni n-o să repare scurgerea de canalizare, care debordează iar.

Pentru că blocurile nu au avut încălzire, mulți vecini și-au improvizat mici sobe de tablă și la mai

toate apartamentele vezi burlane care ies prin partea de placaj a ferestrelor. Căci, în general, ochiurile de ferestre au o parte mare de placaj și una mai mică de sticlă, sau pur și simplu o pătură mai groasă. Unii mai încearcă și încălzirea cu rezistențe electrice, de-aia siguranțele de curent sar tot timpul și seara se face mereu scandal pe palier.

La fel avem și noi o sobiță, cu care ne încălzim destul de bine. Din când în când mergem toți patru în pădure pe deal și adunăm crengi uscate; mă rog, Mircu mai mult se joacă. Găsim și crengi mai groase, căzute, le tăiem acolo și le aducem acasă în rucsaci și în plase de rafie. Nu știu dacă e chiar legal. Oricum, noi mergem seara când se lasă întunericul, ca să nu riscăm, deși miliția nu prea circulă prin zona asta.

Încă din primele zile am intrat în vorbă cu fetele vecinilor, au fost încântate că știu câteva cuvinte pe țigănește, de la Taica Dușan. Ele mi-au spus că înainte de venirea noastră a fost aici un accident din cauza monoxidului de carbon, de-asta am avut noi „șansa” să găsim garsoniera liberă. Eu n-am mai întrebat nimic, prefer să nu mă gândesc la asta. În orice caz, noi stingem focul în fiecare seară înainte de culcare... Deci, concluzia este că avem încălzire gratis.

Mai neplăcut e că toate hainele miros a fum, mi-e puțin jenă de colegi, la liceu. Cu siguranță că sunt singurul băiat din cel mai rău cartier, care învață la cel mai bun liceu al Reșiței. Și încă la secția de Informatică! Chiar e ceva deosebit, de fapt există doar 16 locuri de Info pe tot județul, doar o jumătate de clasă, e un profil nou-înființat. A fost concurență mare la admitere, eu am intrat penultimul, dar am intrat fără

pile³ și fără meditații. După prima lună de școală încă nu știu ce înseamnă informatica asta („Îi șeva nou, di mari viitor!”, spune tata), dar deocamdată văd doar că facem multă mate.

Aici în Modur avem o școală primară, pe dealul din față, cu gratii la uși și ferestre. Probabil de-aia nu prea e frecventată. Copiii din cartier merg la școală și la grădiniță mai mult iarna, când e prea frig ca să mai stea pe-afară. Căci asta pare să fie o regulă a locului: nimeni nu stă în casă pe timpul zilei! Casa e doar pentru dormit și pentru mâncat, eventual, dimineța și seara. De fapt, dacă mă gândesc la vecinii noștri de vizavi, nici n-ar avea cum să stea ziua în cameră, efectiv tot spațiul e ocupat de paturi suprapuse.

La baza dealului mai avem încă o „instituție”: chioșcul, tot cu gratii și el, iar de la gemuleț oamenii cumpără pâine și vodcă.

Pentru că orașul e de cealaltă parte a râului Bârzava, de la noi până la liceu ar fi vreo trei kilometri. Ar trebui să parcurg un fel de „U” alungit, pentru că cel mai apropiat pod este... foarte departe. Dar am învățat o scurtătură de la copiii de-aici: trecem râul făcând echilibristică pe o țeavă groasă, mare cât gloria Partidului. Țeava e plasată cam sus, dar m-am obișnuit. Important e să nu-ți agăți turul pantalonilor, sau alte cele, în steluța socialismului când escaladezi stemele⁴ uriașe de tablă de la capetele conductei,

³ Pile – cu sensul de a avea rude, cunoștințe sau alte persoane aflate în poziții de putere (în partid, administrație etc.) care puteau facilita accesul la diferite beneficii.

⁴ Stema Republicii Socialiste România (RSR) avea în partea centrală-sus o steluță roșie simbolizând victoria socialismului.

sudate ca protecție împotriva aventurierilor. Dacă îngheață, e puțin mai riscant, dar așa ajung la școală în maxim zece minute.

Din păcate, de când ne-am mutat, tata bea parcă și mai mult. S-a împrietenit cu un coleg de la fabrică – nea Relu – și în fiecare zi se opresc la o crâșmă de lângă uzină. Cum ar spune taica: stă la birt⁵ și bie răchie⁶. Mama îi mai face observații, dar el răspunde că și Ștefan cel Mare avea obiceiul să bea pe la ospețe.

— Bine, bărbate, dar n-or fi toată ziua ospețe! îi zice mama.

— Măi fumeie, eu am di vorbit cu omu' ista, Rielu! Uni' sî stăm, sî-l aduc la noi? Nu vez' că băietu' învață tăți zîua?

Adică, cum s-ar zice, tata se sacrifică pentru mine și merge zilnic la crâșmă. Păcat că băutura nu e gratis... Uneori mama mă trimite seara să mă duc după el, să-l aduc acasă, când întârzie prea mult. Odată l-am găsit certându-se cu niște bețivani care râdeau de accentul lui moldovenesc.

— Mă, băietu' ista vă ie-n dinț' și vă stucești afari⁷! Gunoaiilor! a strigat tata la ei, când am intrat. Iar eu mă uitam împrejur așa... mai încruntat, și toți au tăcut și au pus barba-n piept.

Adevărul e că, pentru cei cincisprezece ani ai mei, sunt bine dezvoltat. Cred că l-am depășit și pe taica Dușan, pare-se că-mi priește aerul industrial și-am crescut „ditamai gliganu”⁸, cum zice tata în glumă.

⁵ Birt – crâșmă, bodegă (în grai bănățean).

⁶ Răchie – rachiu, țuică (în grai bănățean).

⁷ Vă stucești – vă scuipă (în grai moldovenesc).

⁸ Gligan – porc mistreț, om voinic (sens figurat).

Așa am ajuns să-l cunosc și pe nea Relu, e om bun, tata tot încercă să-l convingă să vină și el la biserică, că noi mergem în fiecare duminică, la fel ca la Tigva.

— Măi Vasile, tu nu-nțelegi că eu sunt ateu! Ce, Doamne iartă-mă, mai tot vrei de la mine?!

— Măi Rielu, n-ari treabă, ieși român și tre' să vii! C-altminteri ni-apasă rejimu! Bisărica îi muma noastră, numa' dânsa ni mai țâni!

Am văzut că s-au împrietenit bine, le place să discute politică și amândoi sunt de părere că tot răul din România se datorează americanilor, care ne-au vândut după război...

— Ei ne-au dat pe mâna ticăloșilor, ascultă-mă pe mine!

Domnul Relu are un băiat de vârsta mea, Octavian, care e cu mine la liceu, dar într-o clasă de mate-fizică. Ne înțelegem bine, foarte bine chiar.

Doar lui Tavi i-am putut spune ce s-a întâmplat în septembrie: eu am început nu doar liceul, am început o altă viață. Practic, când mi-am pierdut satul copilăriei, mi-am pierdut și copilăria, într-o singură zi.

Cu toate astea, cred că m-am acomodat destul de repede la oraș.

Dar de-abia aștept vacanța mare, să ne întoarcem pentru două luni iarăși la Tigva noastră, la muma Cheța și taica Dușan.

Cuprins

Partea întâi - Andrei

De la sat la oraș	9
Reșița – Timișoara Nord.....	16
Un nou început	21
Luna plină	29
Ultima noapte în Serbia.....	33
Gazdele din România	36
Salam Victoria	45
Șomaj tehnic	50
Jurnal de clasă	55
Spre o lume mai bună.....	63
Încurcături la uzină	70
Tristul adevăr.....	77

Partea a doua - Sara

La Cruce	89
Liege, prima scrisoare	96
Un pahar răsturnat.....	101
Un vis ciudat.....	110
Curajul anodin.....	116
Împotriva curentului.....	124
Ceva s-a schimbat	132
Drumul spre casă	142

